

Føroyskur idnaður í dag:

Ov lítið hugsað um sølu og marknað

— áðrenn farið verður undir framleiðslu, og tað má tíverri ásannast, at eginpeningurin ofta er í minna lagi segði lögmaður tá hann umrøddi idnaðarmálini. Hann segði:

Føroyskur idnaður, handverk og tænaðstovur standa meira enn nakrantíð við eitt vegamót. Útlendska kappingin er hørð og tykist harðna.

Stór kapping er um arbeiðsmegina. Alt ov ofta fara fleiri undir somu framleiðslu, við tí úrsliti at trupult er hjá nøkrum at klára seg. Orta verður ov lítið hugsað um sølu og marknaðarkanningar, áðrenn farið verður undir framleiðslu, og tað má tíverri sannast, at eginpeningurin ofta er í minna lagi.

Spekulationstíðirnar fara at hasa av, men føroyskur idnaður, handverk og tænaðstovur mugu rokna við, at tey leingi koma at kenna avleiðingarnar av eini tíð við dýrum grundøkjum, høgum stovningarútreiðslum, dýrum og ótryggum tænaðstovningum, einum sum heild avsklepladum lónarlagi og tvørandi arbeiðsmegi. Tað kann vera ringt hjá føroyskum idnaði, handverki og tænaðstovursemi at fóta sær í hesi støðu, men hetta er og verður neyðugt.

Skal virkjum verða liv lagað, og skulu tey hava framgongd, so verður neyðugt hjá teimum at bota munandi um arbeiðsumstøðurnar, soleiðis at talið á arbeiðsfólki verður minst møguligt, og at tey starvandi fáa góðar, tryggjar og áhugaverdar arbeiðsumstøður, har teimum verður sýnt álit sum meðávirandi samstarvsfelagar. Virkini mugu rationalisera, effektivisera og í størst møguligan mun leggja seg eftir dygd og kunneika í øllum liðum. Kapping kann vera góð, tí hon eggjar virkjum til at mennast og eggjar teimum starvandi til nýhugsan.

Landsstýrið heldur tó, at tað í dag er stórvær tørvur á samstarvi millum føroysk virkir, so at tey kunnu ognast sær serkunneika hvørt á sínum øki og harvið gerast kappingarfør, heldur enn at fevna um alt, t. v. s. alt tað sama sum hini virkini. Tá kenna vit úrslitið frammanundan.

Tað almenna stuðlar idnaði, handverki og tænaðstovursemi á so mongum økjum og á mangan hátt. Menningargrunnur idnaðarins, sum varð settur á stovn í 1973, hevur til 1988 fingið jáltað 112,5 mill. kr. á fjárgarlógini. Við stóði í hesum og landsstýrisins veðhaldum hevði Menningargrunnurin við árslok 1987 effektiv lán uppá umleið

Virkini mugu rationalisera, effektivisera og í størst møguligan mun leggja seg eftir dygd og kunneika í øllum liðum

232,5 mió. kr. Herumframt veðhelt grunnurin fyri umleið 32,5 mió. kr., og ár um ár hevur grunnurin veitt iløgu-stuðul og stuðul til gransking, vørmenning, kanningar, útbúgving og sölufremjandi tiltøk.

Meðan Menningargrunnur idnaðarins er førur fyri at veita lán við eini rimilgari rentu, so hevur Føroya Idnaðargrunnur ikki sama møguleika. Landsstýrið umhugsar at bota um møguleikarnar hjá hesum grunni. Í 1970 fekk hann eitt stovnsfse uppá 4,5 mió. kr. Við árslok 1987 hevði grunnurin effektiv lán hjá idnaði og handverki uppá umleið 185 mió. kr.

Til tess at ráðgeva landsstýrinum, almennu grunnunum, fyrirkomum og einstaklingum, sum reka vinnufyrir-tøkur ella hava áhuga fyri at fara undir slíkan rakstur, hevur Menningarstova Landsins virkað í nærum eitt ár. Enn er stovnurin lítil, men kortini hevur hann megnað at gjørt vart við seg, tá ið talan er um vørmenning, sölufremjandi arbeiði, skeiðvirksemi og ymiska ráðgeving.

Í samstarvi við idnaðarfélagið, handverkara- og meistarafélagið, grunnarnar og aðrar stovnar fer Menningar-

stovan í næstum undir neyva virkis- og vøruskráseting. Ein slík skráseting vil mest av øllum tæna virkjum og lángevarunum, men hon vil eisini sýna, um virkisøki eru, sum krevja serligan menningarstuðul.

Umframt frammanfyrinevndu grunnar og stovnar hevur landsstýrið eisini veitt lán og stuðning úr grunnunum til idnaðarfremjandi endamál, sum í serligan mun hevur stuðlað útjaðaravirkjum. Í sambandi við almennan partapening í virkir, har serligur tørvur er á arbeiðsskapandi tiltøkum, umhugsar landsstýrið at biðja tingið um at samtykkja eina heimildarlóg, soleiðis at landsstýrið saman við lögtingsins figgiarnevnd kann seta upp til 20% av partapeninginum í slík virkir.

Fjárskotnum oyggjum og bygðum tørvar serligan menningarstuðul. Landsstýrið hevur umhugsað, á hvønn hátt Menningargrunnur idnaðarins kann veita slíkan stuðul.

Í sambandi við ymiskar javnføringar í lógini og reglugerðini fyri Menningargrunnin fer landsstýrið at leggja uppskot fyri tingið í hesi tingsetuni. Hesar broytingar umfata eisini serligar reglur fyri útjaðaraøkini.

Landbúnaðurin í dag:

Økt framleiðsla skuldi minkað um studningstørvin

Um landbúnaðin verður í løgmanstrøðuni sagt:

Seinastu 10 árin er mjólkframleiðslan vaksin við sløk-um 4 mió. litrum til 5,8 mió. litrar í 1988, og eru tað gott 100 húski, ið kunnu hava sína ársinntøku í mjólkframleiðsluni.

Í 1987 vóru 5.483.877 litrar innvigaðir til mjólkavirkin. Hetta er ein vøkstur uppá 13,7% frá árinum fyri. Orsakað av hesum vøkstri var meirinýtslan umleið kr. 210.000.-.

Í 1988 tykist vøksturinn ikki at fara at vera ovurhonds stórvær. Tey fyrstu 5 mánaðirnar í 1988 er um 1,3% meira mjólk komin til mjólkavirkini enn fyri sama tíðarskeiðið í 1987. Av tí at vøksturinn er størri í mai mánaða enn undanfarna 4 mánaðirnar, er rimiligt at meta vøksturinn fyri árið 1988 til 3% og tað sama fyri árið 1989. Samsvarandi verður framleiðslan fyri 1989 mett til 5,8 mió. litrar.

Í 1987 varð studningur latin til umleið 11.663 litrar, sum vóru seldir privat.

Studningur varð í 1987 latin til 103.000 kilo av neytakjøti, harav uml. 13.000 kilo vóru úr bygðum, sum fáa hægri studningin.

Studningur varð latin til 58.300 kilo av grískjøti í 1987, sum er munandi meira, enn mett var. Grísagarðurin í Froðba metir framleiðsluna í 1988 til 65.000 kilo og til 70.000 kilo í 1989.

Studningur varð í 1987 latin til 2.187.000 egg.

Økt framleiðsla skuldi minkað um studningstørvin, so

spurningurin er, um hesin ikki eigur at verða læstur fastur, so hann verður javnaður út á størri talið av eindum, tað verði seg kg, litrar ella stykkjatal.

Í 1987 vóru 274.000 m² veltir úr nýggjum, 94.000 m² umvældir og 2164 m av traktorvegnum gjørdir.

Traktorvegir inni á nýdyrkaðum lendi hava vist seg at vera neyðugir fyri at fáa grøðina forsvarliga til haldar, og kann tí roknað við vaksandi iløgum til hetta endamál.

Studningsupphæddin hevur ikki verið regulerað í fleiri ár, og er nú oftast niðanfyrir 50% av vanliga kostnaðinum, tá hægsti studningur — kr. 3,50/m² verður latin.

Avloysingarskipanin hevur virkað í tvey ár, og útvegar Royndarstøðin enn bert í ávisan mun hesa avloysing, soleiðis at bóndin til sjálvur hevur roynt at fingið sær avloysing.

Til hetta endamál hava mjólkframleiðarar samtykt at lata eina ávísu upphædd í ein avloysingargrunn.

A lógaráðin kann verða nevnt, at nýggj jarðarlóg-gáva er lýst. Henda lógin avloysir partar av lóg «for Færøerne om Jordbrugets Fremme», frá 1937.

Henda nýggja jarðarlógin áleggur framleiðsluskyldu og ger tað møguligt at fáa annan festara istaðin, um hon ikki verður hildin. Við hesum skuldu møguleikarnir hjá fyrst-ingini at fáa festarar við yrkisligum fortreytum og hegni at røkja jarðarbrúk verði munandi betri enn eftir gomlu lógini.

Har tørvar er á serliga arbeiðsskapandi tiltøkum, umhugsar landsstýrið at biðja tingið um at samtykkja eina heimildarlóg, soleiðis at tað almenna kann seta upp til 20% av partapeninginum í slík virki